

Leonardo Giménez
Lingüista i traductor

»»»

Josep Lacreu és un dels lingüistes que més contribuïxen a acostar norma i parla. La seua obra, a més de ser molt instructiva i didàctica, és representativa de la posada en valor del valencià de sempre i alhora de l'aperturisme necessari per a assolir un model de llengua modern, comunicatiu i rigorós normativament. En eixes línies motivadores s'inscriu el seu llibre, de recent publicació, *Pren la paraula* (ed. Àrbena, 2017), recopilació d'articles publicats, entre els mesos de juny de 2016 i març de 2017, en el blog del mateix nom i autor contingut en el web d'este mateix diari, *Levante-EMV*.

El llibre, de 203 pàgines, consta de 42 articles, dividits en quatre apartats temàtics: «Qüestions de llengua», «Fonètica, fonologia i ortografia», «Morfologia i sintaxi» i «Lèxic i semàntica», on exposa amb arguments ben fonamentats diferents qüestions i aclariments lingüístics de gran utilitat per als usuaris d'esta llengua.

Un dels eixos motivadors de Lacreu en *Pren la paraula* (i en la seua obra) és desfer la idea i el prejudici que els valencians parlem malament la nostra pròpia llengua. Diu en la introducció del llibre que «Ens hem educat en la creença que la nostra llengua, i especialment el nostre valencià –marginat dins de la marginació global– estava infestat de castellanismes. I no és així». «La castellanització afecta la capa més superficial de la llengua. I les obsessions descastellanitzadores, practicades sovint sense tacte ni trellat, produïxen un efecte contraproductiu en els sentiments d'afecte i autoestima dels parlants per la pròpia llengua.»

I l'autoestima, a més d'altres condicionaments molts rellevants, és molt important en el procés de normalització del valencià, ja que ens han volgut fer creure (i alguns encara hi insistixen) que tenim molts usos embastardits que cal substituir per paraules, expressions i formes més «pures», encara que siguen més pròpies d'altres indrets o resulten artificioses o estranyes a la parla valenciana o a altres «perifèries».

Lacreu fa una defensa de la variació lingüística, en tots els sentits, com a element enriquidor, que suma, dins de la indiscutible unitat de la llengua. I es manifesta contra una concepció centralista i selectiva (i empobridora) de l'idioma compartit, que crea desafecció i inseguretats en l'usuari.

Un dels objectes centrals de *Pren la paraula* és oferir a l'usuari de la llengua aclariments lingüístics i resolució de dubtes que puguen dotar-lo de seguretat en l'ús i conreu formal del nostre idioma, així com contribuir a la divulgació de les innovacions i aportacions a la normativa per part de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, que bona cosa de falta fa (en l'ensenyament, especialment; i també en tots els àmbits formals).

En eixe sentit, Lacreu analitza i aclaria, amb rigorositat i altura de mires, determinades formes, paraules o expressions (abans marginades o proscrites) que ara, en virtut d'estudis o reconeixement d'usos tradicionals o literaris, i poant en la realitat de la llengua, l'Acadèmia Valenciana de la Llengua ha donat carta de naturalesa normativa.

És el cas, per exemple, dels sufixos de terminació en *-iste / -ista* segons que el subjecte siga masculí o femení (*artista-artista; periodista-periodista; socialiste-socialista*), al costat del també correcte acabament en *-ista* per als dos gèneres. O el plural *hòmens*, preferible, en la variant valenciana, a *homes*, opció fonamentada en usos històrics, tradicionals i actuals en valencià, en català occidental, en l'illa d'Eivissa i en la ciutat de l'Alguer, amb cites de les *Homilies d'Organyà*, *Furs de Valèn-*

Josep Lacreu ha recopilat els articles del seu blog en esta edició de «Pren la paraula». Uns articles que expliquen amb arguments sòlids alguns aspectes controvertits del valencià, de manera que el que sembla confús apareix clarament comprensible. Una defensa de l'unitat dins de la diversitat del valencià més popular i estimat.

cia, d'Ausiàs March, sant Vicent Ferrer, Constantí Llombart, Sanchis Guarnier, Joan Fuster, Enric Valor i Vicent Andrés Estellés...

En l'article «Este i aquest» l'autor de *Pren la paraula* desmunta els arguments (oficials o literaris) que pretenen apartar les formes dels demostratius simples, *este - esta - estos - estas, eixe - eixa - eixos - eixes*, de la condició de formals i relegar-los, com a molt, a àmbits molt localitzats i/o col·loquials. Els arguments que exposa Lacreu en defensa de l'ús en tots els registres dels demostratius simples són ben sòlids i fonamentats, basats en dades i raonaments filològics. L'estigma de castellanisme, que sovint se'ls ha atribuït, en particular a *este* i flexió, queda desarmat amb cites i dades històriques, que figuren en *Pren la paraula*, llevat que algú considere que sant

Vicent Ferrer, que utilitzava les dos formes dels demostratius, *este* i *aquest*, poguera ser un contaminat de castellà o un postsecessionista *avant la lettre*, o que el *Llibre de la Cort del Justícia d'Alcoi* (de l'any 1263), en què alternen també les formes simples i reforçades, fóra un sainet castellanitzat.

Altres casos que Lacreu aborda en el referit llibre són els dobles *almorzar* i *esmorzar*; *antorxa* i *torxa*; *cementeri* i *cementiri*; *despedir* i *acomiar*; *servici* i *servei*; *vacacions* i *vacances*; totes formes ben normatives, perquè ja ho eren o perquè l'AVL, poant en la tradició, la genuïnitat o en la parla real, els ha donat carta de naturalesa normativa.

Tracta també el cas curiós de *faena* i *feina*. Durant molts anys, l'ortodòxia purista ha anatemitzat la forma *faena* com a localisme o castellanisme no admissible en registres formals. Pobra *faena*, tan valenciana i tan catalana ella. I resulta que, reconegut en el diccionari de la Real Academia Española, és un valencianisme-catalanisme introduït en el castellà. Un préstec que la llengua veïna va prendre de la nostra. Com s'explica en *Pren la paraula*, és un vocable que utilitzaven Ausiàs March, Jaume Roig, Joanot Martorell i Isabel de Villena, que, com tots sabem, no eren, precisament, meritoris en pràctiques vinguts de Salamanca o de la Manxa ni eren còmplices de ninguna trama de segregació idiomàtica.

En el referit llibre també hi ha una anàlisi crítica d'alguns aspectes de la normativa, com ara dels accents diacrítics. En l'article «Eixos vel·leïtosos puntets anomenats 'dièresis'», Lacreu aprofundix en un debat que qüestiona la gran profusió d'eixe signe. Fa una encertada crítica de la revisió duta a terme recentment per l'Institut d'Estudis Catalans respecte als diacrítics, la dièresi i la norma de la erre en paraules precedides d'un prefix (*aritmia / aritmia, contravestir, infra-roig, poliritme, poliarrize / poliarrize*, etc. Lacreu, com altres lingüistes preocupats per simplificar allò que és simplificable, aplaudeix la necessària revisió d'eixos punts de la normativa, però també critica les solucions adoptades per l'IEC, amb tota la raó, perquè resulten confuses, incoherents i arbitràries, i afegixen en alguns casos més complicacions que hi havia abans de la revisió. Per això Lacreu fa esta proposta: «Revisar la mateixa norma conjuntament per les dos institucions normatives. Ja és hora de superar prejudicis i posar per damunt de qualsevol altra consideració el bé de la llengua compartida».

Diu també l'autor de *Pren la paraula* que «no té sentit fer difícil el que pot ser fàcil» i que «quan una qüestió ortogràfica suscita dubtes i vacil·lacions a molts usuaris –fins i tot a usuaris avançats de la llengua–, és senyal inequívoc que alguna cosa falla». Realment, falla alguna qüestió ortogràfica i també normes sintàctiques i normes lèxiques. Podem intuir això fixant-nos en els resultats dels exàmens avaluatoris de jòvens que tenen com a mínim dotze anys d'estudis de valencià o en valencià.

Estem davant d'un llibre clarificador de qüestions normatives del nostre idioma, allunyat del dogmatisme i sectarisme (que per ací i per allà trobem en manuals i llibres d'ensenyament). Un llibre que vol fer el valencià més fàcil, que posa en valor el valencià d'ara i de sempre, que contribuïx a donar seguretat als usuaris o, almenys, a pal·liar la inveterada inseguretats que provoca una normativa innecessàriament complicada. I tot això respectant la unitat de la llengua compartida els balears i els catalans. Estem davant d'una publicació que combat la nefasta idea que parlem malament el valencià, i que (anant per la direcció contrària) ajuda a reconciliar els parlants amb la nostra pròpia llengua. En definitiva, un llibre que contribuïx a apujar-nos l'autoestima com a valencianoparlants.

Pren la paraula

un llibre clarificador

PREN LA
PARAULA
**Josep
Lacreu**
► Àrbena
203 PÀGS.
9,90 €

»»»